

Kommunstyrelsen

Svar på remiss om att åter möjliggöra utvinning av uran

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen avger det föreslagna svaret.

Ärendebeskrivning

Klimat- och näringslivsdepartementet ställer ut promemorian ”Att åter möjliggöra utvinning av uran” på remiss. I denna föreslås ändringar som syftar till att möjliggöra utvinning av uran som koncessionsmineral enligt minerallagen. Idag är detta förbjudet. I korthet innebär förslaget att det ska vara möjligt att utvinna uran i Sverige, genom att förbudet i miljöbalken mot utvinning av uran tas bort.

Förslaget till svar

Förslaget till svar bygger på att kommunen vill slå vakt om det kommunala veto som finns i frågan. Vi framhåller också att det är positivt att gällande regler justeras så att de inte innebär hinder mot annan gruvbrytning och dess rening av processvatten.

Beredning

Askersunds kommun är en av 30 av landets kommuner som har fått remissen. Även Zinkgruvan Mining är mottagare av denna.

Ärendet är berett av utvecklingschefen i samråd med miljöinspektör vid Samhällsbyggnad Sydvärke. Dialog har även förts med Zinkgruvan Mining.

Förslaget till svar är uppdaterat efter diskussion i kommunstyrelsens arbetsutskott.

Ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet ställer ut promemorian ”Att åter möjliggöra utvinning av uran” på remiss. I denna föreslås ändringar som syftar till att möjliggöra utvinning av uran som koncessionsmineral enligt minerallagen. Idag är detta förbjudet. I korthet innebär förslaget att det ska vara möjligt att utvinna uran i Sverige, genom att förbudet i miljöbalken mot utvinning av uran tas bort.

Kommunal vetorätt

Idag finns ett kommunalt veto mot uranbrytning. I förslaget luckras detta upp något, avseende de delar som handlar om mindre gruvor där uran är en biprodukt. Avgränsningen av den kommunala vetorätten föreslås vara huruvida en gruva är klassad som ”kärnteknisk verksamhet” eller ej.

Tillgångar i riket och lokalt

Sverige anses ha cirka 0,2 % av världens men hela 27 % av EU:s urantillgångar (Källa: OECD NEA). Den kärnkraft som idag används för energiproduktion i riket baseras på importerat uran, något som regeringen anser vara en form av dubbelmoral. Uran finns ofta i berggrunden där sällsynta jordartsmetaller skulle kunna brytas. Dessa utgör strategiskt viktiga tillgångar för EU men även USA när Kina begränsar sin export.

Vi har två typer av uranfyndigheter i landet. De mindre men rikare fyndigheterna finns i urberget i Jämtland, Västerbotten och Norrbotten. De större, men mindre rika fyndigheterna förekommer i alunskifferna i fjällkedjan, i Skåne, Västergötland, Östergötland, Närke och på Öland. (Källa: SGU). Fyndigheterna i Närke finns främst i området runt Kvarntorp, i Kumla, Hallsbergs och Örebro kommuner.

Enligt Samhällsbyggnad Sydnärkes miljöavdelning har uran inte varit ett problem i Zinkgruvans produktion eller deponi. Dock har torvbrytningen i Skallemossen vid Mariedamm avbrutits i förtid som en följd av att torven visade sig innehålla för höga halter av uran.

Dagens förbud

Det förbud mot utvinning av uran som idag råder har till syfte att säkerställa att uran inte bryts i landet. Denna avgränsning är dock i praktiken svår att göra, då uran förekommer i kombination med andra mineral som får brytas. Även prospektering riskerar att äventyras, då projekt i syfte att hitta helt andra mineral kan ifrågasättas om det visar sig även finnas uran i området. I vissa fall har till och med rening av processvatten setts som negativ, då effektiv avledning med höga halter av uran från detta kan betraktas som utvinning. Den del av de föreslagna regelförändringarna som rör uran som biprodukt bör ur de flesta synvinklar kunna ses som positiv. Utvinning av uran som bärande eller betydande anledning till gruvbrytning torde kunna ses ur flera perspektiv och mynnar ut i ett politiskt ställningstagande.

Inverkan på markanvändning

Det torde vara en rimlig bedömning, att intresset för framtida uranbrytning riktas mot relativt stora arealer med dagbrottsbrytning av ytligt liggande lager av alunskiffer med höga koncentrationer av eftertraktade grundämnen. Dagbrott innebär ianspråktagande av stora markområden. Förutom miljöaspekter uppstår även konsekvenser för markägare och andra rättighetshavare. Att uran föreslås bli koncessionsmineral innebär även att exploatörer med företräde framför jordägare kommer ges rätt att exploatera marken i utvinningssyfte. Det får således en negativ inverkan på markägarens förfogande över den egna marken. Förslagen innebär därför att olika markanvändningsintressen kan komma att ställas mot varandra. I detta fall bör kommunens ställningstagande för bevarande av jordbruksmark rimligen bör spela in i kommunens hållning i fråga om dagbrottsbrytning, oaktat vilket mineral som avses.

I ärenden om beviljande av bearbetningskoncession ska Bergmästaren i vissa fall hänskjuta dessa till regeringens prövning. Ett sådant fall är om Bergmästaren bedömer frågan om koncession vara särskilt betydelsefull ur allmän synpunkt. Detta skulle på grund av betydande miljöpåverkan på platsen kunna ses som generellt uppfyllt när det gäller brytning av alunskiffer. Därför kan det ses som rimligt att Bergmästaren med automatik bör åläggas att hänskjuta ärenden till regeringen för avgörande om bearbetningskoncession ska beviljas när det handlar om alunskiffer, samt att den kommunala vetorätten då ska gälla.

Mer information

För den som vill läsa mer om uran finns till exempel ”Frågor och svar” på Sveriges geologiska undersökningars (SGU) webbplats: <https://www.sgu.se/om-sgu/fragor-och-svar/>

Finansiering

Att avge det föreslagna svaret har ingen direkt inverkan på kommunens ekonomi.

Kommunledningsförvaltningen

Joakim Ljungqvist

Kommundirektör

Henrik Olofsson

Utvecklingschef

Bilagor

Förslag till remissvar

Beslutet skickas till

- Utvecklingschefen
- Samhällsbyggnad Sydnärke